

ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਅਧਿਕਾਰ-ਪੱਤਰ

ਕੈਨੇਡਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਸੂਲਾਂ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਅਤੇ ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ 'ਤੇ:

ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ

1 ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਅਧਿਕਾਰ-ਪੱਤਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਕਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਤ ਕੇਵਲ ਵਾਜਬੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਅਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਲੋਕਰਾਜਸੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਪਤਿਆਵੇ ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਬੁਨਿਆਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹਾਂ

2 ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹਾਂ ਹਨ: (ੳ) ਅੰਤਰਕਰਨ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ; (ਅ) ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਮਾਧਿਅਮ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਸਮੇਤ ਵਿਚਾਰ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਰਾਏ ਅਤੇ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ; (ੲ) ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਅਸੰਬਲੀ (ਇਕੱਠ) ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ; ਅਤੇ (ਸ) ਸੰਗ-ਸਾਥ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ।

ਲੋਕਰਾਜਸੀ ਅਧਿਕਾਰ

3 ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਲੋਕ-ਸਦਨ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨੀ ਅਸੰਬਲੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਦੱਸਤਾ ਲਈ ਸਰਗੁਣ ਹੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ੪ (1) ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਆਮ ਚੋਣ 'ਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਨੀਅਤ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਮੇਰੇ ਨਾ ਲੋਕ-ਸਦਨ ਅਤੇ ਨਾ ਵਿਧਾਨੀ ਅਸੰਬਲੀ ਜਾਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। (2) ਅਸਲੀ ਜਾਂ ਖਟਕੇ ਦੀ ਜੰਗ, ਧਾਵੇ ਜਾਂ ਬਗਾਵਤ ਦੇ ਵਕਤ ਵਿੱਚ, ਲੋਕ-ਸਦਨ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨੀ ਅਸੰਬਲੀ ਵਿਧਾਨ-ਮੰਡਲ ਦੁਆਰਾ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਚਲਦਾ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਵਾਧਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਲੋਕ-ਸਦਨ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨੀ ਅਸੰਬਲੀ ਦੇ ਇੱਕ-ਤਿਹਾਈ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਵੋਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜੋ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ। ੫ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਅਤੇ ਹਰ ਵਿਧਾਨ-ਮੰਡਲ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਹਰ ਬਾਰ੍ਹੇ ਮਹੀਨੇ ਇੱਕ ਬੈਠਕ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਫਿਰਤ-ਘਿਰਤ ਅਧਿਕਾਰ

੬ (1) ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਹੋਣ, ਟਿਕੇ ਰਹਿਣ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਛੱਡਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। (2) ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਕੋਲ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਪੱਕਾ ਵਾਸੀ ਹੋਣ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਹੈ, ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ (ੳ) ਕੋਈ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਥਾਂ ਬਦਲਣ ਅਤੇ ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ; ਅਤੇ

(ਅ) ਕੋਈ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਜੀਵਕ ਕਮਾਉਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਰਹਿਣ ਦਾ। (3) ਉਪਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਇਸ ਸਰਤ 'ਤੇ ਕਿ (ੳ) ਕੋਈ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਏ ਸਧਾਰਨ ਅਰਜੀ ਦੇ ਕਨੂੰਨ ਜਾਂ ਅਮਲ, ਓਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਓਹ ਜੋ ਮੁਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਲੇ ਮੌਜੂਦਾ ਜਾਂ ਪਿਛਲੇ ਨਿਵਾਸ ਦੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ (ਅ) ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਚਾਈ ਸਮਾਜਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਜਬੀ ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟੀ ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਸਰਤ ਲਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਨੂੰਨ। (੪) ਉਪਧਾਰਾਵਾਂ (2) ਅਤੇ (3) ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ, ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜਾਂ ਸਰਗਰਮੀ ਜਿਸ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਕੋਈ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਸਮਾਜਕ ਜਾਂ ਆਰਥਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਪਰੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦਿਆਂ ਜੋ ਉਸ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਦਰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਦਰ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਹੈ।

ਕਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ

੭ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਿਦੰਤੀ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤੋਂ ਛੱਟ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ। ੮ ਬੇਵਾਜਬੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਣ ਦਾ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ੯ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਨ-ਮੰਨੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਜਾਂ ਕੈਦੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। 10 ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਜਾਂ ਬੰਨ੍ਹੇ ਜਾਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ (ੳ) ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਾਰਣਾਂ ਬਾਰੇ ਵਕਤ-ਸਿਰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ; (ਅ) ਬਿਨਾਂ ਫਿੱਲ ਕੀਤੇ ਵਕੀਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਦਾਇਤ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਰੇ ਵਿਦਤ ਹੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ; ਅਤੇ (ੲ) ਬੰਦੀ-ਪ੍ਰਤੱਖ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਤੋਂ ਬੰਨ੍ਹੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮੰਨਣਯੋਗਤਾ ਤੈਅ ਹੋਣ ਅਤੇ ਰਿਹਾ ਹੋਣ ਦੀ ਜੇਕਰ ਬੰਨ੍ਹ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ। 11 ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਨਾਲ ਆਰੋਪਿਤ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ (ੳ) ਬੇਵਜ੍ਹਾ ਫਿੱਲ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੁਰਮ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਹੋਣ ਦਾ; (ਅ) ਵਾਜਬੀ ਵਕਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਹੋਣ ਦਾ; (ੲ) ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜੁਰਮ ਸੰਬੰਧਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਹੋਣ 'ਤੇ ਮਜਬੂਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ; (ਸ) ਕਿਸੇ ਬੇਲਾਗ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਨਿਆਂ-ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨਿਆਂਕਾਰੀ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਭਾਏ ਕਸੂਰਵਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਤੱਕ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਦਾ; (ਹ) ਬਿਨਾਂ ਸੁਚੱਜੇ ਕਾਰਣ ਵਾਜਬੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ; (ੳ) ਸਿਵਾਏ ਫ਼ੌਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫ਼ੌਜੀ ਨਿਆਂ-ਸਭਾ ਅੱਗੇ ਹੋਏ ਮੁਕੱਦਮੇ, ਅਦਾਲਤੀ ਪੰਚਾਇਤ (ਜਿਊਰੀ) ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਲਾਹੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜਿਥੇ ਜੁਰਮ ਦੀ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਸਜ਼ਾ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਕੈਦ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵਧੀਕ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਹੈ। (ੲ) ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਬਾਰੇ ਕਸੂਰਵਾਰ ਨਾ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਜਦ ਤੋਂ ਕੰਮ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਦੇ ਵਕਤ 'ਤੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਜਾਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਜਰਮ ਜੁਰਮ ਕਰਾਰ ਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਦਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਜਰਮ ਸੀ; (ੳ) ਜੇਕਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮ ਤੋਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਦੁਬਾਰਾ ਇਸ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮ ਲਈ ਕਸੂਰਵਾਰ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜੁਰਮ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਦੁਬਾਰਾ ਇਸ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ; ਅਤੇ (ੲ) ਜੇਕਰ ਜੁਰਮ ਦਾ ਕਸੂਰਵਾਰ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕਮੀਸ਼ਨ ਦੇ ਵਕਤ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਹੋਣ ਦੇ ਵਕਤ ਜੁਰਮ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਫਿੱਲ ਰਹੀ ਹੋਵੇ, ਥੋੜੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਲਾਹੇ ਦਾ। 12 ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਿਰਦਾਅਈ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਨ ਸਲੂਕ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਨਾ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। 13 ਕੋਈ ਗਵਾਹ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਝੂਠੀ ਸਹੁੰ ਲਈ ਜਾਂ ਦਿੱਤੇ ਉਲਟ ਸਬੂਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਜੋਂ ਉਸ ਗਵਾਹ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਣ 'ਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਚੋਸ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। 1੪ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਗਵਾਹ ਜੇਕਰ ਉਸ ਭਾਸ਼ਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਸੰਚਾਲਿਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਨਾ ਸਮਝਦਾ ਜਾਂ ਬੋਲਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਓਹ ਬੋਲਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਆਖਿਕ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

ਸਮਾਨਤਾ ਅਧਿਕਾਰ

1੫ (1) ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਅਧੀਨ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਸਮਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਵਿਤਕਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਨਸਲ, ਕੌਮੀ ਜਾਂ ਜਾਤ ਸੰਬੰਧੀ ਮੁੱਖ, ਰੰਗ, ਧਰਮ, ਲਿੰਗ, ਉਮਰ ਜਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਨਿਰਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵਿਤਕਰੇ ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਸਮਾਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਲਾਹੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। (2) ਉਪਧਾਰਾ ੩(1) ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ, ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜਾਂ ਸਰਗਰਮੀ ਜਿਸ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਇਸ ਦੇ ਘਾਟੇਵੰਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਜੁੱਟਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਸਮੇਤ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਜੋ ਨਸਲ, ਕੌਮੀ ਜਾਂ ਜਾਤ ਸੰਬੰਧੀ ਮੁੱਖ, ਰੰਗ, ਧਰਮ, ਲਿੰਗ, ਉਮਰ ਜਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਨਿਰਯੋਗਤਾ ਦੇ ਕਾਰਣ ਘਾਟੇਵੰਦ ਹਨ, ਨੂੰ ਪਰੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ

1੬ (1) ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਫ੍ਰੈਂਚ ਹਨ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸਥਾਪਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਓਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਨ ਰੁਤਬਾ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ। (2) ਨਿਊ ਬ੍ਰਨਸਵਿਕ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਫ੍ਰੈਂਚ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਊ ਬ੍ਰਨਸਵਿਕ ਦੇ ਵਿਧਾਨ-ਮੰਡਲ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸਥਾਪਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਓਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਸਮਾਨ ਰੁਤਬਾ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ। (3) ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ-ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨ-ਮੰਡਲ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨ ਪ੍ਰਤੀ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਫ੍ਰੈਂਚ ਦੀ ਰੁਤਬੇ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਜਾਂ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਪ੍ਰਤੀ ਰੁਝ ਨਹੀਂ। 1੬-1 (1) ਨਿਊ ਬ੍ਰਨਸਵਿਕ ਵਿੱਚ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾਵੀ ਬਰਾਦਰੀ ਅਤੇ ਫ੍ਰੈਂਚ ਭਾਸ਼ਾਵੀ ਬਰਾਦਰੀ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਸਥਾਪਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਸਮੇਤ ਸਮਾਨ ਰੁਤਬਾ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਅਧਿਕਾਰ

ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਵੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਥਾਪਤਿਆਂ ਓਹਨਾਂ ਬਰਾਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। (2) ਉਪਧਾਰਾ ੩(1) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲੇ ਦਿੱਤੇ ਰੁਤਬੇ, ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਾਇਮ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਊ ਬ੍ਰਨਸਵਿਕ ਦੇ ਵਿਧਾਨ-ਮੰਡਲ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੈ। 1੭ (1) ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਫ੍ਰੈਂਚ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। (2) ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਊ ਬ੍ਰਨਸਵਿਕ ਦੇ ਵਿਧਾਨ-ਮੰਡਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਫ੍ਰੈਂਚ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। 1੮ (1) ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਐਕਟ, ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਫ੍ਰੈਂਚ

ਵਿੱਚ ਛਾਪੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਭਾਸ਼ਾ ਅਨੁਵਾਦ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਹਨ।

(2) ਨਿਊ ਬ੍ਰਨਸਵਿਕ ਦੇ ਵਿਧਾਨ-ਮੰਡਲ ਦੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਐਕਟ, ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਫ੍ਰੈਂਚ ਵਿੱਚ ਛਾਪੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ

ਹੋਣ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਭਾਸ਼ਾ ਅਨੁਵਾਦ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਹਨ। 1੯ (1) ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਿਸੇ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਨਿਕਸਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਜਾਂ ਫ੍ਰੈਂਚ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। (2) ਨਿਊ ਬ੍ਰਨਸਵਿਕ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਨਿਕਸਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਜਾਂ ਫ੍ਰੈਂਚ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। 20 (1) ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੁਖ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਨਾਲ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਜਾਂ ਫ੍ਰੈਂਚ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਅਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ

ਅਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਸਥਾਪਤੀ ਦੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਫ਼ਤਰ ਸੰਬੰਧੀ ਓਹ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ ਜਿਥੇ (ੳ) ਅਜਿਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਉਸ ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ ਅਰਥਪੂਰਨ ਮੰਗ ਹੈ; ਜਾਂ (ਅ) ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਸਵਰੂਪ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਵਾਜਬੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਅਤੇ ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇਵੇਂ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਫ੍ਰੈਂਚ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇ। (੨) ਨਿਊ ਬ੍ਰਨਸਵਿਕ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਵਿਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਊ ਬ੍ਰਨਸਵਿਕ ਵਿਧਾਨ-ਮੰਡਲ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦਫ਼ਤਰ ਨਾਲ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਫ੍ਰੈਂਚ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਆਦਾਨ- ਪ੍ਰਦਾਨ ਅਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ੨੧ 1੬ ਤੋਂ ੨੦ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤੀਕ ਵਿੱਚ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਦੀ ਬਦਲਤ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਫ੍ਰੈਂਚ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਸੰਬੰਧੀ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਬਾਧ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਹੈ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਹਨ ਤੋਂ ਨਿਕਦਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਟਾਂਦਾ। ੨੨ 1੬ ਤੋਂ ੨੦ ਤੀਕ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਭਾਸ਼ਾ ਸੰਬੰਧੀ ਜੇ ਕਿ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਜਾਂ ਫ੍ਰੈਂਚ ਨਹੀਂ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ-ਪੱਤਰ ਦੇ ਭਾਵੇਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਂ ਭੇਗ ਕੀਤੇ ਕਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਰਸਮੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਨਿਕਦਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਟਾਂਦਾ।

ਘੱਟ -ਗਿਣਤੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਦਿਅਕ ਅਧਿਕਾਰ

੨੩ (1) ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ (ੳ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੱਵਲ ਸਿੱਖੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਮਝਣ ਵਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਜਾਂ ਫ੍ਰੈਂਚ ਸੂਬੇ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾਵੀ ਘੱਟ -ਗਿਣਤੀ ਅਬਾਦੀ ਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਓਹ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ (ਅ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੁੱਢਲੀ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਜਾਂ ਫ੍ਰੈਂਚ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਵੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਭਾਸ਼ਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਓਹਨਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਉਹ ਸੂਬੇ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾਵੀ ਘੱਟ -ਗਿਣਤੀ ਅਬਾਦੀ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਜਾਂ ਫ੍ਰੈਂਚ ਹੈ,

ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਅਪਣੇ ਜਵਾਬਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਮੁੱਢਲੀ ਅਤੇ ਅਗਲੇਰੀ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। (2) ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਜਾਂ ਫ੍ਰੈਂਚ ਵਿੱਚ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂ ਅਗਲੇਰੀ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜਵਾਬ ਓਹ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂ ਅਗਲੇਰੀ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ। (3) ਉਪਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਅਧੀਨ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਜਾਂ ਫ੍ਰੈਂਚ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾਵੀ ਘੱਟ -ਗਿਣਤੀ ਅਬਾਦੀ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂ ਅਗਲੇਰੀ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ (ੳ) ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਕਿੱਥੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਵਿਵਸਥਾ ਠੀਕ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਜਨਤਕ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ (ਅ) ਜਿੱਥੇ ਓਹ ਜਵਾਬਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਠੀਕ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟ -ਗਿਣਤੀ ਭਾਸ਼ਾ

ਵਿਦਿਅਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਤਾਮੀਲ

੨੪ (1) ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ-ਪੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਗਰੰਟੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਉਪਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵਾਂ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਭਰਿਆ ਵਿਚਾਰਦੀ ਹੈ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ-ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। (2) ਜਿੱਥੇ, ਉਪਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਨਿਬੇੜਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ-ਪੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਗਰੰਟੀ ਕੀਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜੇ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਸਬੂਤ ਖ਼ਾਰਜ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸਿੱਧੇ ਹੋ ਜਾਏ ਕਿ ਸਾਰੀ ਹਾਲਤਾਂ ਸੰਬੰਧਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਦਾਖ਼ਲਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮੀ ਦੇਵੇਗਾ।

ਸਧਾਰਨ

੨੫ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ-ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਕਿਸੇ ਆਦਿ-ਵਾਸੀ, ਸੰਧੀ (ਟ੍ਰੀਟੀ) ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਆਦਿ-ਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਨਿਕਦਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਕੱਢ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਸਮੇਤ (ੳ) ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਕਤੂਬਰ ੭, 1੯੮੩ ਦੇ ਸਾਹੀ ਐਲਾਨ ਦੁਆਰਾ ਮਨਿਆ ਗਿਆ; ਅਤੇ (ਅ) ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾਂ ਜੋ ਹੁਣ ਜਿਮੀਂ ਦਾਅਵੇ ਰਾਜੀਨਾਵੇਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੜਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

੨੬ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ-ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਤੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ

ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਹੈ ਦੀ ਨਾ-ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਦਾ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਕੱਢ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ੨੭ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ-ਪੱਤਰ ਦਾ ਕੈਨੇਡੀਅਨਾਂ ਦੇ ਬਹੁਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਵਧੇ ਨਾਲ ਰਲਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਵਿੱਚ ਭਾਵ ਅਰਥ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ੨੮ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ-ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਹੁੰਦਿਆਂ-ਸੁੰਦਿਆਂ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਰਦਾਵੇਂ ਅਤੇ ਜਨਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਾਨ ਗਰੰਟੀ ਹੈ। ੨੯ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ-ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਸੰਪੂਰਣ, ਵੱਖ (ਰੇਮਨ ਕੈਥਲਿਕ) ਜਾਂ ਭਿੰਨ-ਮਤੀਆਂ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਗਰੰਟੀ ਕੀਤੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਨਿਕਦਰੀ ਕਰਨ ਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ੩੦ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ-ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਵਿਧਾਨੀ ਅਸੰਬਲੀ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ-ਮੰਡਲ ਪ੍ਰਤੀ ਇੱਕ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਯੂਕਨ ਇਲਾਕੇ ਅਤੇ ਪਛਮੋਤਰੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦਾ ਜਾਂ ਢੁਕਵੀਂ ਵਿਧਾਨੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ। ੩1 ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ-ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਵਿਧਾਨੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ।

ਅਧਿਕਾਰ-ਪੱਤਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ

੩੨ (1) ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ-ਪੱਤਰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (ੳ) ਯੂਕਨ ਇਲਾਕੇ ਅਤੇ ਪਛਮੋਤਰੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਸਮੇਤ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਸਕਤੀ ਦੀ ਹੱਦ ਅੰਦਰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਸੰਬੰਧਤ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀ; ਅਤੇ (ਅ) ਹਰ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵਿਧਾਨ-ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਕਤੀ ਦੀ ਹੱਦ ਅੰਦਰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਸੰਬੰਧਤ ਹਰ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵਿਧਾਨ-ਮੰਡਲ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀ (2) ਉਪਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ-ਸੁੰਦਿਆਂ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਤੱਕ ਧਾਰਾ 1੫ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ੩੩- (1) ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸੂਬੇ ਦਾ ਵਿਧਾਨ-ਮੰਡਲ, ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵਿਧਾਨ-ਮੰਡਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਜਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਲਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ-ਪੱਤਰ ਦੀ ਧਾਰਾ ੨ ਜਾਂ ਧਾਰਾ ੭ ਤੋਂ 1੫ ਤੱਕ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ-ਸੁੰਦਿਆਂ, ਐਕਟ ਜਾਂ ਐਕਟ ਦਾ ਨਿਯਮ ਚਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (2) ਕੋਈ ਐਕਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਐਕਟ ਦੇ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਸੰਬੰਧੀ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਕੋਈ ਐਲਾਨ ਦਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਅਜਿਹਾ ਅਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਐਲਾਨ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ-ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (3) ਉਪਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਬਣਾਇਆ ਕੋਈ ਐਲਾਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਐਲਾਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤੀ ਅਗ਼ਤਰੀ ਤਰੀਕ 'ਤੇ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (੪) ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸੂਬੇ ਦਾ ਵਿਧਾਨ-ਮੰਡਲ ਉਪਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਬਣੇ ਕਿਸੇ ਐਲਾਨ ਨੂੰ ਮੁੜ- ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(੫) ਉਪਧਾਰਾ (੪) ਅਧੀਨ ਮੁੜ-ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪਧਾਰਾ (੩) ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਹਵਾਲਾ

੩੪ ਇਹ ਹਿੱਸਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਅਧਿਕਾਰ-ਪੱਤਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

"ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤਾਂ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਭਰੋਸਿਆਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕੈਨੇਡੀਅਨਾਂ ਵਜੋਂ ਇੱਕੋ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਡੀ ਖੇਤਰੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਤੋਂ ਪਰੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਅਤੇ ਮੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੋਵੇ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਏਸ 'ਤੇ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਵਾਉਣ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਅਨਮੋਲ ਅਨੰਦ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।"

ਪੀ.ਐ. ਟਰੂਡੋ 1੯੮1

"ਇਹ ਲਿਖਤ ਓਹ ਕੈਨੇਡੀਅਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਹੈ ਜੋ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਜਾਂ ਫ੍ਰੈਂਚ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਵਕ ਵਕਤਾ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਅਧਿਕਾਰ-ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਅਨੁਵਾਦ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ। ਕੇਵਲ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਫ੍ਰੈਂਚ ਦੀ ਅਸਲ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਹੀ ਵਰਤੋਂ ਅਧਿਕਾਰ-ਪੱਤਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਜਾਂ ਅਮਲ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।"